

РЕШЕНИЕ

№ 18

гр. С.З., 12.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – С.З., VII ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на петнадесети декември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Атанас Д. Атанасов

при участието на секретаря Павлина Г. Тодорова
в присъствието на прокурора М.
като разгледа докладваното от Атанас Д. Атанасов Гражданско дело № 20235500100532 по описа за 2023 година

Производството е образувано и се води по предявен от Х. И. В. срещу Прокуратурата на Република България частичен иск, с който се претендира присъждането на сумата от 50 000 лв., съставляваща част от сумата от 100 000 лв. - обезщетение за причинени на ищеца неимуществени вреди от незаконно обвинение.

Ищецът твърди, че с постановление от 20.11.2008 г. е бил привлечен като обвиняем по Д.П. № СЗЗМ-1531/2008 г. на 2-ро РПУ на МВР – С.З. за извършено престъпление по чл.129, ал.1 от НК, а с постановление от 16.04.2009 г. е бил привлечен като обвиняем за извършване на престъпление по чл.199, ал.1 т.3, пр.2-ро вр. чл.198, ал.1 и чл.129, ал.2, пр.3-то вр.ал.1 от НК, във връзка с което е била внесено и искане до съда за вземане на мярка за неотклонение „задържане под стража“.

Мярка за неотклонение „задържане под стража“ била постановена от съда, като за периода от 20.11.2008 г. до 18.05.2009 г. ищецът бил задържан под стража, а впоследствие считано от 18.05.2009 г. мярката му за неотклонение била заменена с „подписка“.

Досъдебното производство било многократно спирано, а с постановление

от 07.04.2022 г. наказателното производство спрямо него било прекратено.

Твърди, че през времето на престоя си в ареста се е намирал в нечовешки условия на живот – без тоалетна, нормално осветление, чист въздух, спални принадлежности; в помещенията било студено и липсвало движение на въздуха; удовлетворяването на физиологични нужди зависело от преценката на служителите от надзорно-охранителния състав; предоставяната му храна била недостатъчна; делеял помещението с други хора, които били крайно неприятни.

Твърди, че поради лошите условия и храната в ареста е боледувал от салмонела, а в периода на търпене на наложената му мярка за неотклонение „задържане под стража“ не е имал възможност да реализира доходи, с които да се издържа.

Твърди, че в резултат на воденото срещу него наказателно производство е изпитал негативни емоционални изживявания, страх, страдания и унижения, чувствал се безпомощен и не виждал начин как да се защити, въпреки че не бил извършител на престъплението за което бил обвинен.

Обвинението в извършването на тежко умишлено престъпление довело до силни негативни реакции от страна на близките му хора, както и в промяна на отношението на познатите му.

Наказателното производство срещу ищеца продължило много дълго време-около 14 години, в който период той изпитвал несигурност от изхода му и търпял наложените му рестрикции в тази връзка.

И понастоящем продължавал да изпитва страх и безпокойство, че отново може да бъде обвинен в извършването на престъпление и да бъде задържан.

Претендира се уважаване на предявения частичен иск и присъждането на обезщетение в частичен размер на 50 000 лв., за причинените на ищеца неимуществени ведно със законната лихва върху сумата, считано от влизане в сила на постановлението за прекратяване на наказателното производство спрямо ищеца - 15.04.2022 г., до окончателното ѝ изплащане, както и на направените съдебно-деловодни разноси.

В законоустановения срок е депозиран отговор от ответната страна, с искът е оспорен като неоснователен по основание и размер.

Възразява се, че ищецът не е ангажирал доказателства, които да

установяват, че действително е търпял вреди - пряк и непосредствен резултат от действията на Прокуратурата по конкретното обвинение.

В тази връзка се сочи, че ищецът е осъждан многократно за извършени други престъпления в периода, в който спрямо него е било водено досъдебното производство по Д.П. № СЗЗМ-1531/2008 г. на 2-ро РПУ на МВР – С.З., в т.ч. и за тежки умишлени престъпления, поради което следва да се приеме, че евентуално търпените вреди са били с нисък интензитет, т.к. не може да се прецени доколко твърдените негативни последици произтичат от процесното наказателно производство.

Досежно взетата мярка за неотклонение „задържане под стража“ се възразява, че е била законна и от нея не са произтекли вреди за ищеца, а ако такива са произтекли - то за тях не следва да отговаря единствено ответната Прокуратура.

Възразява се, че по отношение на вредите, които ищецът твърди да е търпял в ареста, Прокуратурата не е пасивно легитимирана да отговаря.

По отношение на продължителността на наказателното производство се излагат доводи, че делото е било с изключителна фактическа и правна сложност, извършвани са множество процесуално-следствени действия, производството е било многократно спирано и възобновявано, като в частта му за причинена телесна повреда от множество лица е било прекратено поради изтекла давност, а в частта му за извършен грабеж, придружен с нанасяне на телесна повреда – поради недоказаност на обвинението.

Искът се оспорва и по размер, като се възразява, че претенцията на ищеца е изключително завишена и не съответства, както на утвърдената съдебна практика относно принципа за справедливост при обезвредата на вреди, така и на икономическия стандарт в страната и на съдебната практика по аналогични случаи.

В съдебно заседание ищецът се явява лично, поддържа предявеният иск и пледира за уважаването му.

Ответникът се представлява в съдебно заседание от прокурор при Окръжна прокуратура – С.З., чрез когото оспорва иска и пледира за отхвърлянето му изцяло, а евентуално-частично.

След преценка на твърденията на страните и събраните по делото

доказателства, съдът приема за установено от фактическа страна следното:

На 20.11.2008 г. Х. И. В. е бил привлечен като обвиняем за извършено престъпление по чл.129, ал.1 от НК за причиняване на средна телесна повреда. Взета му е мярка за неотклонение „задържане под стража“.

На 16.04.2009 г. му е повдигнато ново обвинение за извършено престъпление по чл.199, ал.1 т.3, пр.2-ро вр. чл.198, ал.1 и чл.129, ал.2, пр.3-то вр.ал.1 от НК за извършен грабеж, придружен с причиняване на средна телесна повреда на пострадалия.

С постановление от 18.05.2009 г. е изменена мярката за неотклонение от „задържане под стража“ на „подписка“, а досъдебното производство е било спряно.

На 13.01.2015 г. ищецът е бил разпитан в качеството си на обвиняем.

С постановление от 07.04.2022 г. наказателното производство срещу Х. И. В. по обвинение в престъплението по чл.199, ал.1 т.3, пр.2-ро вр. чл.198, ал.1 и чл.129, ал.2, пр.3-то вр.ал.1 от НК е прекратено на основание чл.244, ал.2 от НПК, а самото наказателно производство е спряно, т.к. извършителят на престъплението не е открит – чл.244, ал.1 т.2 от НПК.

От заключението на психиатрично освидетелстване на Х. И. В., направено от специалист –психиатър на 09.10.2023 г. се установява, че ищецът е страдал от разстройство в адаптацията с тревожно-депресивна симптоматика от задържането му под стража. Не е провеждано системно медикаментозно лечение и периодите на задържане под стража и окончателно приключване на наказателните производства против него. Епизодично е приемал седативни медикаменти.

От служебна бележка от 26.03.2009 г. на ВСОУ „Захари С.“ – гр. С.З. се установява, че за учебната 2008 /2009 година Х. И. В. е бил записан за редовен ученик в дванадесети клас.

От показанията на свидетеля М. И. се установява, че ищецът е бил задържан през 2010 г. от м.юни до м.януари. По същото време свидетелят също бил задържан в ареста. В. му се оплаквал от условията в ареста, които били лоши – имало хлебарки, дървеници, квадратурата на помещението била малка; в него били настанени пет човека на четири легла, като единият спял на дюшек на пода; нямало осветление и вентилация, а тоалетната била в една

кофа. Времето за разходка също било недостатъчно. По време на задържането им имало случай, при който в ареста имало епидемия от салмонела.

От показанията на свидетеля Т.Т. се установява, че около 2007 – 2008 година ищецът е бил задържан в ареста в гр. С.З. за период от около шест-седем месеца. Към момента на задържането си имал приятелка, с която планирали да имат дете, но го оставила заради това задържане. Х. В. бил весел човек, а свидетелят бил близък приятел с него, но след престоя си в ареста В. се променил, затворил се в себе си и започнал да отбягва контактите с приятелите си, в т.ч. и със свидетеля. Свидателят знае, че Х. В. е бил задържан и друг път и е бил в затвора, но не знае конкретни обстоятелства за това.

От показанията на свидетеля Б.Н. се установява, че преди десетина-петнадесет години често се е виждал с ищеца, който бил задържан в ареста около 2007-2008 - 2009 г. Задържането продължило повече от два-три месеца, но свидетелят не знае точната продължителност. След това задържане Х. В. станал странен, и двамата със свидетеля престанали да се виждат, т.к. ищецът започнал да страни.

От представените справка на Окръжна прокуратура – С.З. и справка за съдимост на Х. И. В. се установява, че за времето след привличането му като обвиняем на 20.11.2008 г. той е бил осъждан пет пъти на извършени от него престъпления, като по три от делата са му били наложени наказания глоба, а по две - наказания „лишаване от свобода“, които е търпял ефективно. По първото дело с наложено му наказания „лишаване от свобода“ е бил задържан за времето от 22.10.2010 г. до 26.01.2011 г.

Х. И. В. е бил осъждан два пъти за извършени от него престъпления и преди привличането му като обвиняем на 20.11.2008 г., като и с двете присъди са му налагани наказания „лишаване от свобода“, чието изтърпяване е било отлагано по реда на чл.66 от НК.

От останалите приети по почин на страните писмени доказателства, част от ДП № зм1531/2008 по описа на 02-ро РУ-С.З. се установява, че към момента на привличането на ищеца като обвиняем и по двете обвинения са били налице гласни доказателства, определящи го като съпричастен към извършването на деянията.

При така установената фактическа обстановка, съдът прави следните

правни изводи:

Предявеният иск е с правно основание по чл.2, ал.1, т.3 от Закон за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/, като с оглед указанията в т.13 на ТР № 3/2005 г. на ОСГК на ВКС, искът за обезщетение за неимуществени вреди обхваща и претенцията, касаеща задържането на ищеца под стража.

Съдът го намира за процесуално допустим, тъй като е предявен от и срещу процесуално легитимирани страни, при наличието на правен интерес и при липсата на отрицателни предпоставки за надлежното упражняване правото на иск на ищеца.

Разгледан по същество, съдът преценява иска за частично основателен, по следните съображения:

Съгласно разпоредбата на чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ държавата отговаря за вредите, причинени на граждани при обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано.

В случая наказателното производство срещу Х. И. В. е приключило постановление за прекратяване на наказателното производство, т.к. деянието не е извършено от него.

Щом актът, с който се слага край на наказателното производство води до оневиняване на лицето, което е било обвинено в извършване на престъпление, то налице са основанията за ангажиране на отговорността на държавата на основание чл.2, ал.1 т.4 предл.І – во от ЗОДОВ в лицето на Прокуратурата на Република България, тъй като Прокуратурата е компетентният държавен орган да повдига и поддържа обвинения за извършени престъпления от общ характер.

Според чл.4 от ЗОДОВ държавата дължи обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това дали са причинени виновно от длъжностното лице.

В случая на общо основание следва да се сподели разбирането, обективизирано в редица решения на ВКС, постановени по реда на чл.290 от ГПК, че при наличието на оневиняване на ищеца по воденото срещу него наказателно производство, приравнено по силата на законовата норма на незаконно обвинение, без съмнение е налице обстоятелството, че за него са произтекли неимуществени вреди, които следва да бъдат репарирани.

В аспекта на чл.52 от ЗЗД размерът на обезщетението се определя след преценката на конкретни обстоятелства от обективната действителност – характер и степен на увреждането, начин и обстоятелства, при които е получено то, последици, продължителността и степен на интензитет, възраст на увредения, обществено и социално положение.

С оглед особеностите на конкретния казус дължимото на увреденото лице справедливо обезщетение се обуславя от изживените от него негативни чувства от факта на воденото наказателно производство, неговата продължителност и извършваните с участието на ищеца процесуални действия / две привличания като обвиняем и един разпит/, от продължителността и интензитета на упражнената спрямо него мярка на процесуална принуда – „задържане под стража“ за срок от 6 месеца, заменена с „подписка“.

При определяне на обезщетението следва да се отчете и личността на самия пострадал и в частност предхождащите и последващите му незаконното обвинение осъждания за извършени престъпления, наложените във връзка с тях по вид и продължителност наказания и тяхното изтърпяване, т.к. съдебното минало на ищеца е от значение за определяне размера на обезщетението за вреди от незаконно обвинение и налагане на наказание по НК, защото лице с чисто съдебно минало очевидно по-тежко изживява повдигнатото за първи път срещу него обвинение, в сравнение с лице, което вече е осъждано с влязла в сила присъда за извършено престъпление, още повече – многократно и за множество престъпления, както в настоящия случай. /в този смисъл решение № 82/05.04.2017 г. по гр.д.№ 2518/2016 г. на IV-то г.о. на ВКС/.

Следва да се отчете и обстоятелството, че към момента на привличане на ищеца като обвиняем са били налице достатъчно обосновани посредством събраните в досъдебното производство доказателства данни за

съпричастността му към извършване на престъпното деяние, т.е. държавната принуда спрямо него е била предприета законосъобразно към онзи момент.

Предвид установените по делото релевантни обстоятелства, че наказателното производство срещу Х. В. от момента на привличането му като обвиняем до прекратяване на производството е продължило близо четиринадесет години, т.е. извън рамките на разумния срок; че повдигнатото на ищеца обвинение е било за извършването на тежко умишлено престъпление, наказуемо с наказание „лишаване от свобода“; че спрямо него е била взета най-тежката мярка за процесуална принуда „задържане под стража“ за срок от шест месеца, впоследствие заменена с „подписка“, която мярка ищецът очевидно е нарушил, т.к. е напуснал без разрешение на прокурора известния си в хода на досъдебното производство адрес; че към момента на прекратяването на производството по повдигнатото му незаконно обвинение той е бил неколкратно осъждан за престъпления от общ характер, по които е изтърпял ефективно на два пъти наказания „лишаване от свобода“, то настоящият съдебен състав намира, че обезщетението за неимуществени вреди следва да се определи в размер на 16000 лв., а искът за разликата до претендираните 50000 лв. следва да се отхвърли като неоснователен.

При определяне на обезщетението на ищеца съдът не приема за доказани твърденията за търпени вреди във връзка със задържането му под стража, т.к. от ангажираните свидетелски доказателства – показанията на св.М. И., подкрепени от писмените такива – справката за съдимост на Х. В., се установяват факти, които се отнасят за друго негово задържане през 2010 година.

Останалите събрани по делото доказателства не доказват ищецът да е търпял неимуществени вреди, които надхвърлят обичайните такива, произтичащи от изпитвани негативни емоционални и психически преживявания по повод на воденото наказателно производство, характерни за всеки човешки индивид с нормална психика.

В тази връзка съдът приема, че представеното заключение от психиатрично освидетелстване също не установява по несъмнен начин, че разстройството в адаптацията с тревожно-депресивна симптоматика се дължи на задържането му под стража по повод на повдигнатото му незаконно

обвинение, при все че към датата на освидетелстването му Х. И. В. вече е бил задържан още веднъж през 2010 г. и е търпял на два пъти наказания „лишаване от свобода“, последното от което е изтърпял на 22.06.2020 г.

Според съда ищецът неизменно е изпитал негативни емоционални и психически преживявания по време на престойте си в местата за лишаване от свобода в много по-голям интензитет, поради което приема, че разстройството в адаптацията на Х. В. не представлява пряка и непосредствена последица от задържането му под стража през 2008 и 2009 година.

Вземането на пострадалото лице за обезщетяване на вредите възниква, в хипотезата на прекратяване на наказателното производство от датата на влизане на постановлението в сила, т.е. лихва за забава следва да се дължи, считано от 15.04.2022 г.

Относно разноските:

При този изход на делото ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца направените по настоящото дело разноски –10 лв. – предварително внесена държавна такса.

Разноски за адвокатско възнаграждение не следва да се присъждат в настоящото производство, т.к. от представения договор за правна защита и съдействие се установява, че договореното адвокатско възнаграждение от 1500 лв., от което е заплатено частично възнаграждение от 500 лв., се дължи за оказване на правна защита и съдействие, но ищецът е участвал лично и не е бил представляван от адвокат.

Приподписването на исковата молба от страна на адвокат съдът не приема за действие на процесуално представителство, което да обуслови присъждането на разноски, т.к. същата е подписана от ищеца лично.

По изложените мотиви и на основание чл.235 от ГПК Окръжен съд – С.З.

РЕШИ:

ОСЪЖДА на основание чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ Прокуратурата на Република България да заплати на Х. И. В., ЕГН – *****, с адрес: ***, сумата от 16000 лв. /шестнадесет хиляди лева/, представляваща обезщетение за причинени му от незаконно обвинение, по водено срещу него наказателно

производство по ДП № зм1531/2008 по описа на 02-ро РУ-С.З. неимуществени вреди, ведно със законната лихва върху нея, считано от 15.04.2022 г. до окончателното ѝ изплащане, а ОТХВЪРЛЯ като неоснователен искът за разликата над 16000 лв. /шестнадесет хиляди лева/ до предявения размер от 50000 лв. / петдесет хиляди лева/, представляващ част от пълния размер от 100000 лв. / сто хиляди лева/.

ОСЪЖДА на основание чл.10, ал.3 от ЗОДОВ Прокуратурата на Република България да заплати на Х. И. В., ЕГН – *****, с адрес: *** направените по делото разноси от 10 лв. /десет лева/ – платена държавна такса.

Решението подлежи на обжалване с въззивна жалба пред Апелативен съд - Пловдив в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Окръжен съд – С.З.: _____